

Jak měly děti trávit volný čas?

Vzdělávací cíl: Žáci se na základě analýzy fotografie pionýrů zamýšlejí nad odrazem oficiální politiky KSČ po únoru 1948 v oblasti výchovy dětí a mládeže.

Klíčová slova: Československo 50. léta, vzdělání, propaganda, každodennost, dobové perspektivy, formulujeme a ověřujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (5 min.)

Prohlížení fotografie s pomocí lupy.

2 POPIS FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování důležitých postav a prvků na fotografii a jejich popis.

Žáci mohou označit např. heslo „Učit se, učit se, učit se“, fotografie K. Gottwalda, V. I. Lenina, J. V. Stalina, znak SSSR, nástěnnou mapu SSSR, knihy a panenky ve skříni, děti s šátky.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (10 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou fotografie zachycuje, do textového pole.

Žáci zatím stále nemají k dispozici popisky, a tak jen volně, bez znalosti kontextu, odhadují, co se na fotografii děje. Učitel podněcuje historickou představivost žáků.

4 ČETBA POPISKY A DOPLNĚNÍ ANALÝZY FOTOGRAFIE (5 min.)

Četba popisky, která osvětluje časové a místní souvislosti. Doplnění popisu ústřední fotografie.

Pionýr – masová organizace založená roku 1949 v rámci Československého svazu mládeže, původně určená pro děti od 9 do 14 let. Nahradila starší mládežnické organizace, které byly po Únoru 1948 zakázány (např. Junák). Jejím záměrem bylo podporovat výchovu dětí v duchu oficiální politiky KSČ (kladný vztah k Sovětskému svazu a lidově demokratickému zřízení v Československu).

5 INTERPRETACE FOTOGRAFIE (5 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy fotografie a popisky odpovídají do textového pole na otázku: ? Jak měly děti trávit volný čas? Formulují vlastní otázky k pramenu: ? Co byste se chtěli o dětech na fotografii dozvědět?

Žáci se zamýšlejí nad oficiální představou trávení volného času dětí v 50. letech. Mohou reflektovat, že ačkoli fotografie zachycuje volnočasové aktivity dětí, celkové aranžmá snímku je v mnoha ohledech podobné škole.

Poznámky:

Mohou dojít k odpovědím, že děti se měly stát pionýry, trávit svůj volný čas v organizovaném kolektivu v dílnách a klubovnách, vzdělávat se četbou sovětských knih a časopisů atp.

Při odpovídání na druhou otázku, se mohou žáci do dětí vcítit a ptát se: „Bavilo vás to?“ Nebo chtít znát dobové realie: „Co dělali pionýři?“ Či se zamýšlet nad vznikem fotografie: „Jak dlouho vás fotograf fotil?“

Další možnosti zapojení do výuky:

- a) Cvičení může vést k zamýšlení nad politickými vlivy a zásahy do sféry volného času.
- b) Žáci mohou zjišťovat, jak na volný čas v 50. letech vzpomínají pamětníci (nakolik ideál vzorných pionýrů, který prezentuje fotografie, odpovídal dobové realitě).